

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή
της 23 Φεβρουαρίου 1969

ΕΚΠΟΜΠΗ Η' (82)

(ΑΠΟΚΡΗΑ 4^η)

Όμιλον Γιαννίδης - Γιαννουκάκης
τραγουδά τό ντουέττο : Μουζας - Λιγνός

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τελευταία Κυριακή της 'Αποκριάς Δημήτρη καί πρέπει νά θυμίσωμε στους άκροατές μας ό τι πιο εύθυμο μπορούμε από το Καρναβάλι της παλαιάς 'Αθήνας.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ξέρεις τί μου έρχεται στή μνήμη ; 'Ο Ποδάρας...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποιός ήτανε ό Ποδάρας ; "Όνομα ήτανε αυτό ή παρατσουκλι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κανένας δέν έμαθε ποτέ τό πραγματικό του όνομα. "Όλοι έτσι τον ξέρανε : Π ο δ ά ρ α, γιατί ήτανε ένας τύπος αλήτη που γύριζε πάντα ξυπόλητος. Δέν είχε φορέσει ποτέ του παπούτσια όχι γιατί δέν είχε ν'άγοράση, μά γιατί υπέφερε από τέτοια πλατυποδία ~~ή~~ ώστε δέν μπορούσε πραγματικά νά αίχμαλωτίση τά πόδια του σ'ένα ζευγάρι παπούτσια. Φυσικά τά πόδια του είχαν μεγαλώσει, είχαν γίνει υπερτροφικά καί τό παρατσουκλι του κόλλησε : Ποδάρας.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί δουλειά έκανε ό Ποδάρας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καμμιά συγκεκριμένη δουλειά. Μαγαζί του - όπως έλεγε - ήτανε ή Κεντρική 'Αγορά. 'Εκεί περίμενε νά βρεθθ κανένας άθηναίος νοικοκύρης νά του πη : Πάς στό σπίτι μου τά φώνια ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κατάλαβα. "Έκανε θελήματα. Ποδάρας λεγότανε κι 'έκανε δουλειές του ποδαριού. Καί μπορούσε νά ζη από τά θελήματα ό Ποδάρας ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιατί νά μή ζη ; Του δίνανε μιά δεκάρα για κάθε θέλημα όταν τά φώνια ήτανε λαχανικά ή βσπρια. "Όταν τά φώνια είχανε καί κρέας, ζητούσε δεκαπέντε λεπτά. "Έτσι έβγαζε τήν ήμέρα πενήντα έξηντα λεπτά, ετρωγε μιά φασολάδα καί μισή όητ φωμί τό μεσημέρι ξοδεύοντας δύο δεκάρες καί τό βράδυ ανάλογα : μόνο φωμί καί καμμιά ρέγγα.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Δέν καταλαβαίνω όμως γιατί μου μιλάς για τόν Ποδάρα σέ μιά αποικρηάτικη έποχή. Ποϋ τόν θυμήθηκες ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Γιατί τό θνομα του Ποδάρα είναι συνδεδεμένο μέ μιά κωμικοτραγική αποικρηάτικη ιστορία της παληάς 'Αθήνας. Τήν περασμένη Κυριακή - θυμῶσαι ; - είχαμε μιλήσει για έναν γιαμηλιέρη...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Ναί, τόν Βαγγελάρα πού έβγαινε μέ τήν γιαμήλα στους δρόμους καί τόν έχει αποθανατίσει ο Τίμος Κωραϊτίνης μέ τους θλιμένους εκείνους στίχους : 'Ο Βαγγελάρας πέθανε ο γέρο γιαμηλιέρης... Ποϋ νά τόν ξέρης ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Μπράβο. 'Ο Ποδάρας λοιπόν ήτανε ο επαγγελματικός αντίπαλος του Βαγγελάρα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Γιαμηλιέρης κι' αυτός ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Μόλις έρχότανε Καρναβάλι, ο Ποδάρας εξαφανιζότανε από τήν 'Αγορά, από τό μαγαζί του όπως τό 'λεγε καί άνοιγε άλλο μαγαζί : Τήν Γιαμήλα. Σέ μιά μάντρα της οδου Ζωοδόχου Πηγης, κοντά στην έκκλησία, όπου είχε χτίσει μά τενεκέδες ένα καταφύγιο σιάρωνε τήν γιαμήλα του, μάζευε καί δυό τρεις άλλους άλητες για βοηθούς καί ξεκινούσε για τήν καλλιτεχνική του περιοδεία.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Καί ή κωμικοτραγική ιστορία πού μου είπες ποιά είναι ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Εά φτάσωμε καί σ'αυτήν. Μιά τελευταία Κυριακή Καρναβαλιου λοιπόν, ο Ποδάρας ύστερα από μιά θριαμβευτική τουρνέ, γύριζε κατά τίς πέντε τό απόγευμα στην γειτονιά του κοντά στην πλατεία Μανίνα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ** Πλατεία Μανίνα ; Ποϋ ήτανε αυτή ή πλατεία ; Ποϋ είχες ότι τό καταφύγιο του Ποδάρα ήτανε μιά μάντρα κοντά στην Ζωοδόχο Πηγή.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ** Ναί. Καί ή πλατεία Μανίνα βρίσκεται ακόμη σήμερα στην διασταύρωση των οδων Ζωοδόχου Πηγης καί Διδότου. 'Εκεί υπήρχε τό καφενετόν **Σάριζα**. 'Υπάρχει καί σήμερα αυτό τό καφενετό μέ άλλο θνομα.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' έκει, στην πλατετα Μανίνα συνέβη ή κωμικοτραγική ιστορία;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εκει. Σ' αυτήν τήν μικρή πλατετα είχε τό στέκι του ένας άλλος αλήτης της εποχής εκείνης, ό Σατανῆς όπως τόν λέγανε.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Σατανῆς είπες ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, Σατανῆς ή πειρασμός ήτανε τό παρατσουκλι του γιατί κι' αυτός δέν είχε όνομα. Καί τόν λέγανε Σατανῆ γιατί δέν ήφηνε χριστιανό απείραχτο, χωρίς νά του σιάση κάποια χοντρή φάρσα.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί άσφαλῶς θά έκανε καμμιά νίλα στόν Ποδάρα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τί νίλα Γιάγκο. Τήν τελευταία Κυριακή κάποιας 'Απόκριας κατά τίς πέντε τό άπόγευμα, ό Σατανῆς ήκουσε τό τάμ τάμ της Γναμήλας του Ποδάρα πού επέστρεφε στην βási του, στην πλατετα Μανίνα. Χωρίς νά χάση καιρό, πριν στρίψη τήν γωνιά του δρόμου, ό Σατανῆς πήρε μ' ένα φτυαράκι άναμένα κάρβουνα και καφτι στάχτη και τά σκόρπισε όλα αυτά στόν δρόμο, εκεί όπου θά περνούσε ό Ποδάρας...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι τί θά έγινε. 'Ο Ποδάρας θά πάτησε μέ τά γυμνά του πέλματα στ' άναμένα κάρβουνα και θά έκανε άκούσια πυροβασία... θά τρελλάθηκε από τά έγναύματα, θά μπηξε τίς φωνές...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φωνές λέει ; 'Αναστατώθηκε ή γειτονιά από τά ούρλιασματα του Ποδάρα και φυσικά ό Σατανῆς, φρονίμως ποιῶν έφρόντισε νι στρίψη και νά εξαφανισθῆ μία όλόκληρη εβδομάδα γιατί ό Ποδάρας δέν χωράτενε... θά τόν ξεκοίλιαζε άσφαλῶς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Χοντρό άστετο βέβαια. Όμως είμαι βέβαιος ότι ό περιλάλητος Ποδάρας, ύστερα από καμμιά δυό ώρες, θά καθότανε μέ εἴθε τόν γναμηλοθιάσό του σέ καμμιά ταβερνίτσα και θά πίνανε τό κρασάκι τους τραγουδώντας τό Λεμονάκι μυρωδάτο...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό Λεμονάκι μυρωδάτο... Ποῦ τό θυμήθηκες Γιάγκο ; Καί ξερε ήτανε ένα από τ' άποκρηάτικα τραγούδια της παληῆς 'Αθήνας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γι' αυτό, αξίζει νά τό άκούσῶμε από τό ντουέττο Μουζῆ και Λεγ

ΜΟΥΖΑΣ → ΛΙΓΝΟΣ

(Τραγουδι με πιάνο)

Μέ- μωρέ λέμο νάνι μυρωδάτο
 Λεμονάκι μυρωδάτο
 κι' από περιβόλι, άφράτο

Μή μωρε μήν πα - ραμυρίζεις τόσο
 Μήν παραμυρίζεις τόσο
 Μή μέ κάνεις και θυμώσω...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αφού άκούσαμε τό Λεμονάκι μυρωδάτο, άς πούμε πάλι στην τε-
 λευταία Κυριακή του άθηναιϊκού Καρναβαλιού με την παρέλασι
 των άρμάτων.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Εχω άκούσει ότι αυτά τά άρματα ήτανε σπουδαία και μεγαλοπρε-
 πέστατα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Αλλα ναί, άλλα όχι. Μεγαλοπρεπή ήτανε λόγου χάριν τά διακο-
 σμητικιά, όπως ένα άρμα άνθοστόλιστο με χιλιάδες λουλούδια
 του άνθοπώλου Φλεριανού. 'Υπάρχει και σήμερα άκόμη αυτό τό
 παλιό άθηναιϊκό άνθοπωλετό. 'Υπήρχαν όμως και τά σατυρικιά
 άρματα, σατυρικές παραστάσεις γεγονότων πού έκαναν τόν κόσμο
 νά ξεκαρδίζεται από τά γέλια. "Ενα τέτοιο πήρε κάποτε πρώτο
 βραβετό και ήτανε άυτόνου του ποιητού του κάρρου, του θεο-
 δοσίου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Του θεοδοσίου ; Και τί έσατύριζε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εσατύριζε τό Πανεπιστήμιο 'Αθηνών. Σκέφου ότι ένας σκηνο-
 γράφος είχε φτιάξει ένα όμοίωμα του Πανεπιστημίου, όπως άκρι-
 βώς είναι, σέ μικρογραφία φυσικά.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αυτό θά ήτανε άνεβασμένο σ' ένα κάρρο.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κι' επάνω από τό Πανεπιστήμιο ύπήρχε μία έπιγραφή : Τό Φλογερι
 Καμίνι ! 'Ο θεοδοσίου ό ίδιος, ντυμένος με βελάδα και ψηλό
 καπέλλο, παρίστανε τόν Πρύτανι και μ' ένα τεράστιο φτυάρι
 έβγαζε από την πόρτα του Πανεπιστημίου μεγάλα χαρτονένια
 τ ο υ β λ α...

ΓΘΑΝΝΙΑΔΗΣ   Ναι, μου τό έχουν διηγηθεῖ αὐτό καί γιά νά σ' εκπλήξω
 Δημητρη θά σοῦ πῶ καί τούς ~~κατάφορους~~ στίχους πού ἀπήγγελλε
 ὁ Θεοδοσίου ἐνῶ ἔβγαζε τά τουβλα :

Νά τό φλογερό καμίνι
 πού ἐπιστήμονες μᾶς δίνει
 πού κ' ορώνει καί καπνίζει
 κι' ὄλο τ ο ὅ β λ α ξεφουρνίζει.

Τό Πανεπιστήμιό μας
 τί καμᾶρι ἀληθινό μας
 πού κορώνει καί καπνίζει
 κι' ὄλο τουβλα ξεφουρνίζει...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Μάλιστα, αὐτά ἔλεγε ὁ Θεοδοσίου καί ἡ 'Επιτροπή, τό περίφημο
 Κομιτάτο τῆς 'Αθηναϊκῆς 'Αποκριῆς τοῦ ἔδωσε τό δεύτερο βρα-
 βεῖο ἀπό πεντακόσιες δραχμές, ποσόν ὑπέρογκο γιά τήν ἐποχή
 ἐκεῖνη τοῦ 1910. Κι' ὕστερα ἀπό τρεῖς τέσσερις μέρες, ἐπλή-
 ρωσε ἔσχημα τήν θρίαμβό του ὁ Θεοδοσίου.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Γιατί ; Τί συνέβη ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Οἱ φοιτηταί ἐχολώθησαν πού ὁ Θεοδοσίου τούς ἀποκαλοῦσε του-
 βλα καί τόν παραφυλάξανε μιὰ σκοτεινή νύχτα καί τόν κάνανε
 μαυρο στό ξύλο...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Τόν χτύπησαν ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Τόν χτύπησαν ὅέν θά πῆ τίποτε. Λοῦ λέω ὅτι τόν κάνανε μαυρο
 στό ξύλο τόσο πολύ πού ὁ δυστυχῆς ἐδόδεψε τό πεντακοσάρικο
 τοῦ βραβεῖου στό νοσοκομετο καί στούς γιατρούς !

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Τόν φουκαρᾶ τόνν Θεοδοσίου. Θύμα τῆς σατύρας του. Ἐῖπες ὅμως
 πρίν ἀπό λίγο, ὅτι ἡ ἐπιτροπή πού ἐβράβευε τά ἄρματα ἐλέγετο
 Κομιτάτο. Ποιοί ἦτανε τά μέλη αὐτοῦ τοῦ Κομιτάτου ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Πρῶτα πρῶτα ὁ Δήμαρχος 'Αθηναίων, ὁ Διοικητῆς τῆς 'Εθνικῆς
 Τραπεζῆς γιά νά δώσῃ καμμιά οἰκονομική ἐνίσχυσι, μερικοί
 δημοσιογράφοι ὅπως ὁ Γεώργιος Πάπ, ὁ Μανώλης Γουβέλης

ὁ Πικόλαος Σπανδωμῆς καὶ μερικοὶ θεατρικοὶ συγγραφεῖς ὅπως ὁ
 Λάσκαρης, ὁ Δημητρακόπουλος, ὁ Τσοκόπουλος καὶ ἄλλοι. Μια φορὰ
 μάλιστα πού ἦτανε μέλος αἰφῆ τοῦ Κομιτάτου ὁ δημοσιογράφος ὁ Γου-
 βέλης πού εἶχε μιὰ ὑπερφυσικὴ τεράστια μύτη, οἱ ἔφημερίδες γρά-
 φανε τὴν λέξι Κ ο μ ι τ ἄ τ ο, τὸ μί μέ ὄψιλον : Κομιτᾶτο...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καλὸ ἦτανε. Λόγω τῆς μύτης τοῦ Γουβέλη : Κομιτᾶτο !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐνα ἄλλο ἄρμα πού πήρε βραβεῖο ἦτανε οἱ Σιδηρόδρομοι Σπάρτης.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Οἱ Σιδηρόδρομοι Σπάρτης : Ὑπάρχει σιδηρόδρομος στὴν Σπάρτη :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν ὑπάρχει βέβαια, μὰ τότε γινότανε μεγάλη συζήτηση στὴν
 Βουλή καὶ στίς ἔφημερίδες γιὰ τοὺς Σιδηροδρόμους τῆς Σπάρτης.
 Ὅλο ἐπρόκειτο νὰ συνδεθοῦν τὸ Γύθειο καὶ ἡ Σπάρτη σιδηροδρο-
 μικῶς μὰ τὴν ἄλλη Πελοπόννησο καὶ ὅλο τὸ σχέδιο ναυαγοῦσε.
 Κάποιος λοιπὸν ἔξυανος Σπαρτιάτης σκάρωσε ἕνα σατυρικὸ ἀποικη-
 τικὸ ἄρμα. Στὴν πραγματικότητά δέν ἦτανε ἄρμα, ἀλλὰ μιὰ σατυ-
 ρικὴ παράστασις. Μπροστὰ πῆγαινε ἕνας μουντζούρης, ὤθειεν μηχανο-
 νοηγὸς μ' ἕνα ψηλὸ καπέλλο, πολὺ ψηλὸ σὰν φουγάρο ἀπὸ τὸ
 ὅποιο ἐβγαίνε καπνός. Κρατοῦσε μιὰ τεράστια πινακίδα μὲ τὰ
 γράμματα : ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΙΜΟΙ ΣΠΑΡΤΗΣ. Πίσω του ἐρχότανε ἕνα ἔλογο
 μὲ μιὰ πινακίδα : ΠΡΩΤΗ ΘΕΣΙΣ. Ὑστερα ἕνα μουλάρι μὲ πινακί-
 δευτέρα θέσις. Ἀκολουθοῦσε ἕνα γαῖδουρι : ΤΡΙΤΗ ΘΕΣΙΣ. Καὶ
 τελευταῖο ἐρχότανε ἕνα μικρόσωμο γαῖδουράκι μὲ πινακίδα :
 ΣΚΕΟΦΟΡΟΣ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὁ κόσμος ἀσφαλῶς θὰ γέλασε πολὺ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Χειροκροτήθηκε τόσο πολὺ ἡ κωμικὴ αὐτὴ παράστασις πού ἡ Ἐπι-
 τροπὴ τῆς ἔδωσε βραβεῖο.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πολὺ σωστά. Ὅμως μιὰ καὶ ἀνέφερες τὰ δύο τελευταῖα ζωντανά
 τῶν Σιδηροδρόμων Σπάρτης, θυμήθηκα κι' ἐγὼ ἕνα παλαιότατο
 ἀποικητικὸ ἀθηναϊκὸ τραγοῦδι : Ἦτανε ἕνας γαῖδαρος μὲ με-
 λα αὐτιά. Ὁ Μουζῆς μὲ τὸν λιγνὸ θὰ μᾶς τὸ τραγουδήσουν :

ΜΟΥΖΑΣ → ΛΙΓΝΟΣ

Ήταν ένας γαΐδαρος
μέ μεγάλα αύτιά (ντουγκουντου - τνου)
τό παχνί δέν τ'άρρεσε
κι'ήθελε άρχοντιά.

Μιά μέρα πού έπήγαινε
βρούσει μι'άλεπου (ντουγκουντου - ντου)

- "Ωρα καλή κουμπά άρα μου
- Κύρ'γαΐδαρε για πού ;

- Στο παζάρι ό έρημος
πάω νά παντρευτώ (ντουγκουντου - ντου)
κι'ή άλεπου του άπάντησε :
- Σάν καλό κού'αυτό.

- Νά ~~αλλά~~ παντρευτούμε οί δύο μας
στό λέω έγώ δεικά (ντουγκουντου - ντου)
ώρατα θά περάσωμε
για σκέφου το καλά.

Κοττέτσια θά ρημάξωμε
τί ζωή χρυση (ντουγκουντου - ντου)
θά τρώω έγώ κοτόπουλα
τό άχυρο έσύ !

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Προχτές μιλούσαμε για τά διάφορα άποικρηάτικα συνθήματα : τό
'Αούα, καλέ φορετς φαν'λλα και τό κλασσικό : Σας γνωρίσαμε.

"Αλλα συνθήματα :

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Κάποια έποχή Γιαγίνο είχε έπιβληθεί σαν καθημερινός χαιρετισμός
τό " Καλέ άντες... " όπως και τό " Καλέ πατώνεις... " . Επί-
σης άλλο ένα σαχλό : Καλέ παντρεμένη είναι ή μαμά σου ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Ανατανόητα πειράγματα. Πετούσε κάποιος μιá φράσι πού φαινότανε
στούς άλλους κωμική και ή φράσις αυτή έ π ι α ν ε και γινό-
τανε πειρακτικό σύνημα. Και είμαι βέβαιος ότι κανένας δέν θά
πειραζότανε μ'αυτά τά συνθήματα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Οχι. Τά βρίσκανε πολύ φυσικά σαν καθημερινές κουβέντες.

"Ομως έχομε κι' άλλο ένα σύνθημα, πού δέν ήτανε άκριβώς σύνθημα

πειρακτικό, αλλά μία λέξις, ένα γυναικετό όνομα μάλλον πού βρισκότανε στά χείλη όλου του κόσμου, μετά τήν 'Αποκρηά : 'Η Λουλούνα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ 'Η Λουλούνα ; 'Η Λουλούνα ξέρω πώς δὲ ἦτανε ένα λαϊκό τραγουδι πολύ τῆς μόδας γύρω στά 1910 πού τό μεταδώσαμε μάλιστα ἐδῶ καί δυό τρεῖς ἐβδομάδες ἀπό τήν ἐμπομπή μας αὐτή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς. Λοιπόν, τήν ἔδωκε ἐκείνη ἐποχή Γιάνιο, ὕστερα ἀπό τίς 'Απόκρηες, όταν ἐρχότανε Σαρακοστή, στά χασάπικα τῆς ἄγορας Λουλούνα ἀπεκαλεῖτο τό χοντρό βωδινο κρέας, βωδινο πού δέν βραζότανε εὐκολα καί δέν ~~μαραζότανε~~ τραγότανε, βωδινο κρέας πού τό πουλούσανε ὀγδόντα πέντε λεπτά τήν ὀκτῆ παρακαλῶ.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τό κρέας τό λέγανε Λουλούνα ; Γιατί ; Δέν τό καταλαβαίνω αὐτό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Θά στο ἐξηγήσω καί μή βιάζεσαι. Μετά τίς 'Απόκρηες, τήν Σαρακοστή, ὁ κόσμος ἔπαυε νά τρώη κρέας καί τό ριχνε στά νηστήσιμα. Τά χασάπικα τῆς ἄγορας καθαίνανε μαρασμό. Τότε κάποιος χασάπης σκέφτηκε γιά νά τραβῆ πελάτες, νά ἔχη στήν πόρτα του μαγαζιου του μία ὑποτυπώδη ὀρχήστρα - ένα κλαρινό, μία κλαπαδόρα κι' ένα νταουλι - γιά νά παίζη συνεχῶς. Μουσική ἄκουγε ὁ κοσμάκης καί στεκότανε. Τότε ὁ χασάπης εὗρισκε εὐκαιρία νά φωνάζη ~~αὐτῶς~~ στό κοινόν : 'Ογδόντα πέντε λεπτά ἡ ὀκτῆ ἡ Λουλούνα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Νά γιατί Λουλούνα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Διότι οἱ πλανόδιοι αὐτοί μουσικάντες δέν παίζανε τίποτε ἄλλο παρά τό τραγουδι τῆς μόδας : Τήν Λουλούνα !

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί λές βρέ Δημήτρη ! "Ἔτσι τό κρέας ὀνομάστηκε Λουλούνα. Καί φυσικά θά γινόντουσαν κι' ἕνα σωρό πειράγματα μ' αὐτήν τήν εὐκαιρία. Θά ρωτοῦσε ὁ ἕνας τόν ἕλλον : "Ἦτανε καλή ἡ Λουλούνα πού πήρες ; Μπᾶ ! Σκληρή λές κι' εἶχε ὀργώσει ὅλη τήν Θεσσαλία.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο Γιάνιο. Μπήκες στό γόημα ἀμέσως. Τό τραγουδάκι τῆς Λουλούνας εἶχε γίνει διαφημιστικό κρεοπωλικό σύνθημα. Δέν φαντάζομαι νά 'χη συμβεῖ κατι τέτοιο σέ κανένα μέρος του κόσμου

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Εχω ακούσει ότι στην παληά 'Απόκρητα κυκλοφορούσε κι' άλλο ένα θέαμα : Τά ρόπαλα. Τί ητανε αυτά τά ρόπαλα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο άθλητισμός της εποχής. Δηλαδή, λαϊκός άθλητισμός και ούτε κατά κυριολεξίαν άθλητισμός, αλλά μάλλον γυμναστικές επίδειξεις του δρόμου. "Ενα ταμπούρλο προκορευότανε...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πάλι ταμπούρλο ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ταμπούρλο Γιάγιο. Τό ταμπούρλο : μπαρμπάμ-μπάμ-μπάμ ήτανε τό σήμα κατατεθέν κάθε άποκρηάτικης εμφάνισης.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Λοιπόν τό ταμπούρλο άκουγότανε : Μπαρμπάμ-μπάμ-μπάμ...
- Καθίσταται
ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί ή μικρή συνοδεία φαινότανε από κάποιο στενό. Συνήθως διάλεγε πλατεία για νά φρέση. "Ηθελε άπλοχωριά. Πήγαινε μπροστά τό ταμπούρλο και άκολουθούσανε δυό τρεις φουκαρέδες ντυμένοι με κόκκινα όλόσωμα μαγιό και τυλιγμένοι σε παληά πανωφόρια . Δυό χαμάληδες κουβαλούσανε στίς πλάτες τους τά σύνεργα της επίδειξης. Δυό τραπέζια, μιá τραμπάλα με βάσι και μερικέσ καρέκλες. "Η σκηνοθεσία γινότανε άμέσως. Τοποθετούσανε τά τραπέζια ένω ό κόσμος έσχημάτιζε κύκλο γύρω τους για ν'άπολαύση τό θέαμα.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Κατάλαβα. Θα κάνανε τουμπες στά τραπέζια, άφου βγάζανε πρώτα τά πανωφόρια τους, άεροβασίες σε κανένα τεντωμένο σχοινί και διάφορα τέτοια σαλτιμπανγκίστικα γυμνάσματα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ακριβώς τέτοια. Καί τό φινάλε ήτανε ότι ό ένας άπ'αυτούς κειάπινε φωτιές κι'εβγαζε φλόγες από τό στόμα του, ένω ό άλλος ξαπλωνότανε χάμω, στό χῶμα και έβαζε μιá πέτρα στην κοιλιά του πού ένας τρίτος, τήν έσπαζε κτυπώντας την με μιá βαρειά... Αυτό ήτανε τό φινάλε και ύστερα βγάζανε δίσκη και μαζεύανε δεκάρες.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καλά, με γιατί τά λέγανε ρόπαλα ; Κρατούσανε τίποτε ρόπαλα στα χέρια τους ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όχι και γι' αυτό τό θέμα, έγινε κάποτε μιά ολόκληρη συζή-
τησις. Φαντάζομαι ότι πρόκειται γιά παρεξηγησι και πιά
συγκεκριμένα γιά φωνητική παρεξήγησι. Τό θεαμα ήτανε μουγγό.
Ούτε μουσική, ούτε κουβέντες, σάν βωβός κινηματογράφος.
"Όμως σέ κέθε δύσκολο γύμνασμα, οί σαλτιμπάγμοι αυτοί φω-
νάζανε : "ωπα, ωπα... ωπαλα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καταλαβαίνω. Αυτό τό ωπαλα οί έθνηατοί τό ακούγανε
σάν ρόπαλα και ή όνομασία κόλλησε .

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ακριβώς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καλά, αυτό είναι γνωστό ή είναι δική σου θεωρία ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Όμολογώ πώς είναι δική μου εξήγησις. "Όμως κάποτε τήν έδη-
μοσίευσα σέ μιά έφημερίδα, σ' ένα μου χρονογράφημα. Ζούσαν
τότε οί παλαιοί έθνηατοί διανοούμενοι, ό Βλάχος, ό Καμπούρο-
γλου, ό Μωραϊτίνης και ό κοσμικώτατος Δαραλέξης και κανενας
δέν εΐχε αντίρρησι. Μάλιστα ό Βλάχος έλεγε : Μή ύπαρχούσης
έλλης έρμηνείας, εβαστε ύποχρεωμένοι νά δεχθοσμε αυτήν.
Και συμφώνησε κι' ό Μωραϊτίνης.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' όμως ένώ τήν ήμέρα χαλούσε ό κόσμος από τ' αποικρηάτικα θεά-
ματα, τό βραδυ ως διά μαγείας, ξαναγύριζε ή γαλήνη στην 'Αθή-
να κι' έρχότανε από τά σιοτεινά σοκάκια ό αντίλαλος της καν-
τάδας...

ΜΟΥΖΛΣ - ΔΙΓΝΟΣ (τραγουδι μέ πιάνο) Μήν εΐδες τήν ξανθοσλα
τήν εΐδα φές άργά
πού μπήκε στην βαριοσλα
νά πάη στην ξενητειά
"Εφούσκωνε τ' άγέρι
λευκότατα πανιά
ώσάν τό περιστέρι
πού άνοίγει τά φτερά.
"Εστέκονταν οί φίλοι
μέ λύπη, μέ χαρά

κι' αὐτή μέ τό μαντηλι
τούς ἀποχαιρετᾷ
καί τόν χαιρετισμό της
ἐστάθηκα νά ἰδῶ
ὡς πού ἡ πολλή μακρότης
μοῦ τό 'κρυψε κι' αὐτό !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τελευταία Κυριακή τῆς 'Αποκριῆς Γιάγιο κι' αὐριο τό πρωῖ,
ἀρχίζει ἡ 'Αγία Καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, μέ τό πατροπαράδο
γλέντι τῆς Καθαρῆς Δευτέρας.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Πῶς ἀλλάζουν τά χρόνια ! Σήμερα τήν Καθαρή Δευτέρα, ἀδειάζε
ὁ τόπος, ἐρημώνεται ἡ 'Αθήνα. Αἰτέα ; 'Η ρόδα... Τό αὐτοκί-
νητο μεταφέρει μακριά ἀπό τήν πόλι τόν κόσμο, ἐνῶ σέ χρόνια
παλαιότερα...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σέ χρόνια παλαιότερα Γιάγιο, ἡ Καθαρή Δευτέρα ἦτανε ἡ τελευ-
ταία μέρα τῆς 'Αποκριῆς, ἀφοῦ οἱ περισσότεροι 'Αθηναῖοι, με-
τά τό τελευταῖο γλέντι, χωρίς νά πᾶνε στά σπίλια τους νά
κοιμηθοῦν, νά ξεκουραστοῦν καί ν'ἀλλάξουν ροῦχα, ὅπως ἦτανε
ντυμένοι ἄλλοι μέ τά μασπαροδίστινα ~~αὐτοκίνητα~~
κι' ἄλλοι μέ τά χάρτινα καπέλλα κοτιβιόν στά κεφάλι τους,
ξεκινούσανε γιά τίς στηλες τοῦ 'Ολυμπίου Διός, τίς κολόννες
ὅπως τίς λέγανε, γιά νά συνεχίσουνε τό ἀποκριῆτικό τους
γλέντι μέ λαγάνες, ἐλιές, φρέσια κρομμυδάκια καί κυρίως μέ
ρετσίνα καί τραγοῦδι. Ἦτανε τά Κ ο ὑ λ ο υ μ α.

ΓΙΑΝΝΙΑΗΣ Ναί, τό ἔχω ἀκούσει αὐτό. 'Εκεῖ πιά τήν Καθαρή Δευτέρα γινό-
τανε τό ἀποκορύφωμα τοῦ γλεντιοῦ ἀφοῦ ὑπῆρχε καί τό σχετικό
δίστιχο, τό σύνθημα αὐτῆς τῆς ἱστορίας : Μασπαράδες καί πο-
λῖται - στίς κολόννες νά βρεθῆτε.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί, εἶναι τό δίστιχο πού ἀπήγγελλε στούς δρόμους ὁ Σπυριδι-
ώνης, ἕνας τύπος τῆς 'Αθήνας τοῦ 1850, τόν καιρό τοῦ Ὁθω-
νος, φασαῖά πού γύριζε στούς δρόμους ντυμένος μέ μιᾶ φαντα-

στική στολή ξένου στρατηγού, μέ πηλήκιο μέ πολυχρωμο λοφίο
καί δύο ὀκτάδες τενεκεδένια παράσημα στό στήθος του.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' ἐκεῖ πιά χαλοῦσε ὁ κόσμος στό τραγοῦδι, ἀφοῦ ὅπως μοῦ ἔχουν
πεῖ, ὅλοι οἱ πλανόδιοι μουσικοί τῆς Ἀθῆνας, οἱ λατερνατζή-
δες καί οἱ ὄργανοπαῖκτες μαζευόντουσαν κι' αὐτοί ἐκεῖ καί τό
ὀμαδικό τραγοῦδι ἔδινε κι' ἔπαιρνε, τό ἀθηναίϊκο τραγοῦδι ~~ἄφωτο~~
μπερδεμένο, ἀνακατωμένο χωρίς ἀρχή καί τέλος, μέ κιθάρες, μέ
μαντολῆνα, μέ λατέρνες, μέ ρομβίες, μέ πίπιζες καί γιάϊντες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔνα ὀμαδικό λαϊκό ρεσιτάλ, σάν ἀποχαιρετισμός στήν Ἀπο-
κρηά, τήν ἀθηναίϊκη Ἀποκρηά...

Καί ὁ Μουζῆς μέ τόν λιγνό ἀρχίζουν ἕνα πότ-πουορί παλαιῶν
τραγοῦδιῶν ἕως τό τέλος τῆς ἐμπομπῆς.